

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 15. februarja 2017*

„Predhodno odločanje — Davek na dodano vrednost — Šesta direktiva 77/388/EGS — Člen 13(A)(1)(n) — Oprostitev za določene kulturne storitve — Neobstoj neposrednega učinka — Določitev oproščenih kulturnih storitev — Diskrecijska pravica držav članic“

V zadevi C-592/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (pritožbeno sodišče (Anglija in Wales) (civilni oddelek), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 16. oktobra 2015, ki je na Sodišče prispela 13. novembra 2015, v postopku

Commisioners for Her Majesty's Revenue and Customs

proti

British Film Institute,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi T. von Danwitz (poročevalec), predsednik senata, E. Juhász, C. Vajda, sodnika, K. Jürimäe, sodnica, in C. Lycourgos, sodnik,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. septembra 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za British Film Institute P. Drinkwater, solicitor, Z. Yang, barrister, D. Milne, QC, in A. Lee, solicitor,
- za vlado Združenega kraljestva S. Brandon, agent, skupaj s S. Singhom, barrister,
- za Evropsko komisijo R. Lyal in M. Owsiany-Hornung, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 29. septembra 2016

izreka naslednjo

* Jezik postopka: angleščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive Sveta 77/388/EGS z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (UL 1977, L 145, str. 1, v nadaljevanju: Šesta direktiva) in člena 132(1)(n) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (davčna in carinska uprava Združenega kraljestva, v nadaljevanju: davčna uprava) in British Film Institute (v nadaljevanju: BFI) zaradi obdavčitve storitev, ki jih opravlja BFI, in sicer dobave vstopnic za filmske predstave, z davkom na dodano vrednost (DDV).

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive, naslovljen „Oprostitev za določene dejavnosti, ki so v javnem interesu“, določa:

„Brez vpliva na druge določbe Skupnosti države članice pod pogoji, ki jih določijo zaradi zagotavljanja pravilne in enostavne uporabe takšnih oprostitev in preprečevanja vsakršnih možnih utaj, izogibanja ali zlorab davka, oprostijo:

[...]

(n) določene kulturne storitve in dobavo blaga, tesno povezano s temi storitvami, ki jih opravljajo osebe javnega prava ali druge kulturne ustanove, ki jih priznava država članica;

[...]“

- 4 Direktiva 2006/112 je v skladu s svojima členoma 411 in 413 s 1. januarjem 2007 razveljavila in nadomestila zakonodajo Unije o DDV, med drugim Šesto direktivo.

Pravo Združenega kraljestva

- 5 Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska je člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive preneslo šele 1. junija 1996, ko je začel veljati Group 13 of Schedule 9 of the Value Added Tax Act 1994 (skupina 13 priloge 9 k zakonu o davku na dodano vrednost).

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 6 BFI je nepridobitna ustanova, katere namen je promocija kinematografije v Združenem kraljestvu. BFI je v obdobju od 1. januarja 1990 do 31. maja 1996 (v nadaljevanju: sporno obdobje) plačevala DDV po splošni stopnji za vstopnice za filmske predstave.
- 7 BFI je 30. marca 2009 pri davčni upravi vložil zahtevo za vračilo DDV, ki je bil plačan v spornem obdobju, pri čemer je trdil, da so navedene vstopnice kulturne storitve, za katere v skladu s členom 13(A)(1)(n) Šeste direktive velja oprostitev. Ta zahteva je bila zavrnjena.

- 8 Tožbi BFI zoper to zavrnitev je ugodilo First-tier Tribunal (Tax Chamber) (prvostopenjsko sodišče (oddelek za davke), Združeno kraljestvo). To sodišče je v odločbi z dne 5. decembra 2012 razsodilo, da je učinek oprostitve iz te določbe neposreden.
- 9 Davčna uprava je zoper navedeno odločbo vložila pritožbo pri Upper Tribunal (Tax and Chancery Chamber) (višje sodišče (oddelek za davke in premoženjske zadeve), Združeno kraljestvo), ki je to pritožbo zavrnilo, pri čemer je razsodilo, da je vsebina oprostitve iz navedene določbe dovolj jasna in natančna in da je njen učinek zato neposreden. Izraz „določene“ iz navedene določbe bi bilo namreč treba razlagati tako, da se ta oprostitve nanaša na kulturne storitve, ki jih opravljajo osebe javnega prava ali druge kulturne ustanove, ki jih priznava zadevna država članica. Davčni upravi je bila dovoljena vložitev pritožbe pri Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (pritožbeno sodišče (Anglija in Wales) (civilni oddelek), Združeno kraljestvo).
- 10 Po navedbah iz predložitvene odločbe bi razlaga člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive, v skladu s katero se ta člen nanaša na kulturne storitve, ki jih opravljajo osebe javnega prava ali druge kulturne ustanove, ki jih priznava zadevna država članica v smislu te določbe, pomenila, da bi se BFI, ki bi se štel za tako ustanovo, lahko neposredno skliceval na to določbo in bil pri tem upravičen do oprostitve v zvezi z dobavo vstopnic za filmske predstave v obdobju od 1. januarja 1990 do 31. maja 1996. BFI bi se lahko celo še naprej neposredno skliceval na navedeno določbo po 31. maju 1996, čeprav storitve, ki jih opravlja BFI, ne spadajo med kulturne storitve, za katere v skladu z zakonodajo Združenega Kraljestva od tega dne dalje velja oprostitve.
- 11 V teh okoliščinah je Court of Appeal (England and Wales) (Civil Division) (pritožbeno sodišče (Anglija in Wales) (civilni oddelek)) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je besedilo člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive, še posebej dikcija ‚določene kulturne storitve,‘ dovolj jasno in natančno, da člen 13(A)(1)(n) učinkuje neposredno, tako da je opravljanje teh kulturnih storitev od oseb javnega prava ali drugih priznanih kulturnih ustanov, kot so storitve BFI v tej zadevi, oproščeno [plačila DDV], če ne obstaja nacionalna zakonodaja za prenos?
2. Ali besedilo člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive, še posebej dikcija ‚določene kulturne storitve,‘ državam članicam dopušča katero koli diskrecijo pri uporabi z zakonodajo za prenos in če, katero diskrecijo?
3. Ali se enake ugotovitve kot zgoraj uporabljajo tudi za člen 132(1)(n) Direktive 2006/112?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 12 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive, ki določa oprostitve „določen[ih] kulturn[ih] storit[ev]“, razlagati tako, da ima neposredni učinek, tako da se oseba javnega prava ali druga kulturna ustanova, ki jo priznava zadevna država članica in ki opravlja kulturne storitve, lahko neposredno sklicuje na to določbo v primeru neprenosa.
- 13 V skladu z ustaljeno sodno prakso v vseh primerih, ko se pojavljajo določbe direktive, ki so vsebinsko nepogojne in dovolj natančne, so posamezniki upravičeni, da se nanje sklicujejo pred nacionalnimi sodišči proti državi, če ta v predpisanem roku direktive ni prenesla v nacionalno pravo, ali če jo je prenesla napačno (glej zlasti sodbe z dne 19. januarja 1982, Becker, 8/81, EU:C:1982:7, točka 25; z dne 15. januarja 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, točka 31, ter z dne 7. julija 2016, Ambisig, C-46/15, EU:C:2016:530, točka 16 in navedena sodna praksa).

- 14 V zvezi s členom 13(A)(1)(n) Šeste direktive je treba opozoriti, da se oprostitev iz te določbe nanaša na „določene kulturne storitve“. V navedeni določbi torej ni pojasnjeno, katere kulturne storitve morajo države članice oprostiti. V njej namreč ni naveden niti taksativen seznam kulturnih storitev, ki morajo biti oproščene, niti obveznost držav članic, da oprostijo vse kulturne storitve, temveč so navedene zgolj „določene“ storitve. Zato je na podlagi te določbe državam članicam prepuščena izbira pri določitvi kulturnih storitev, za katere velja ta oprostitev.
- 15 Sklicujoč se na sodno prakso Sodišča, v skladu s katero gre pri oprostitvah, navedenih v členu 13(A)(1), za avtonomne pojme prava Unije, katerih namen je izogniti se razlikam pri uporabi ureditve DDV v državah članicah (glej zlasti sodbo z dne 21. februarja 2013, Žamberk, C-18/12, EU:C:2013:95, točka 17), BFI trdi, da je treba izraz „nekatero kulturne storitve“ razlagati tako, da se nanaša na vse kulturne storitve, ki jih opravljajo osebe javnega prava ali druge kulturne ustanove, ki jih priznava zadevna država članica, in da je zato dovolj jasen in natančen.
- 16 Vendar je treba poudariti, da taka razlaga ne ustreza običajnemu pomenu izraza „določene“, ki je uporabljen v členu 13(A)(1)(n) Šeste direktive, in da uporabi tega izraza v okviru te določbe jemlje polni učinek.
- 17 Poleg tega lahko razlaga, ki jo zagovarja BFI, obseg oprostitev, ki izhaja iz te določbe, razširi zunaj tega pojma na vse kulturne storitve, v nasprotju s sodno prakso Sodišča, v skladu s katero je treba pojme, uporabljene za opis oprostitev iz člena 13(A)(1) te direktive, razlagati ozko (glej v tem smislu sodbe z dne 14. junija 2007, Horizon College, C-434/05, EU:C:2007:343, točka 16; z dne 22. oktobra 2015, Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, točki 34 in 35, in z dne 25. februarja 2016, Komisija/Nizozemska, C-22/15, neobjavljena, EU:C:2016:118, točka 20 in navedena sodna praksa).
- 18 Iz sodne prakse Sodišča je tudi razvidno, da v nasprotju s trditvami BFI zahteva glede zagotovitve enotne uporabe oprostitev iz tega člena 13(A)(1) ni absolutna. Čeprav so oprostitev iz navedenega člena avtonomni pojmi prava Unije, katerih namen je izogniti se razlikam pri uporabi ureditve DDV v državah članicah, lahko namreč zakonodajalec Evropske unije državam članicam prepusti izbiro pri opredelitvi nekaterih izrazov oprostitev (glej v tem smislu sodbe z dne 28. marca 1996, Gemeente Emmen, C-468/93, EU:C:1996:139, točka 25; z dne 4. maja 2006, Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, točki 38 in 39, in z dne 9. decembra 2015, Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 19 Dobesedno razlago člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive potrjuje nastanek te direktive in cilji, ki jim sledi zakonodajalec Unije.
- 20 V zvezi s tem, kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah 20 in 21 sklepnih predlogov, zakonodajalec Unije ni upošteval prvotnega predloga Evropske komisije, ki je vseboval taksativni seznam kulturnih storitev, za katere mora veljati oprostitev (glej predlog Šeste direktive o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero, (COM(73) 950 final z dne 20. junija 1973)), temveč je z uporabo izrazov „določene kulturne storitve“ izbral tako ureditev navedene oprostitev, ki državam članicam omogoča, da določijo kulturne storitve, za katere velja oprostitev.
- 21 Kot je Komisija poudarila v pisnih stališčih, predloženih Sodišču, čeprav je pozneje enostransko predlagala, naj se prvotno besedilo člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive zamenja s taksativnim seznamom oproščenih kulturnih storitev (glej predlog devetnajste Direktive Sveta o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih in o spremembi Direktive 77/388/EGS – Skupni sistem davka na dodano vrednost, COM(84) 648 final z dne 5. decembra 1984), je zakonodajalec Unije ohranil prvotno besedilo, ki v skladu z analizo iz prvega poročila Komisije Svetu o delovanju skupnega sistema davka na dodano vrednost, ki je bilo predloženo na podlagi člena 34 Šeste direktive (COM(83) 426 final z dne 14. septembra 1983), vsaki državi članici prepušča presojo glede izbire opredelitve vsebine te oprostitev.

- 22 Kot je generalni pravobranilec ugotovil v točki 23 sklepnih predlogov, je odločitev zakonodajalca Unije, da državam članicam prepusti diskrecijsko pravico pri določitvi oproščenih kulturnih storitev, mogoče pojasniti z veliko raznovrstnostjo kulturnih tradicij in regionalnih dediščin znotraj Unije in včasih celo znotraj ene države članice.
- 23 Tako je treba ugotoviti, da člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive z navajanjem „določen[ih] kulturn[ih] storit[ev]“ ne zahteva oprostitev vseh kulturnih storitev, tako da lahko države članice za „določene“ storitve določijo oprostitev, druge pa obdavčijo z DDV.
- 24 Ker ta določba državam članicam daje diskrecijsko pravico pri določitvi oproščenih kulturnih storitev, ne izpolnjuje pogojev, ki izhajajo iz sodne prakse, navedene v točki 14 te sodbe, da bi se bilo nanjo mogoče neposredno sklicevati pred nacionalnimi sodišči.
- 25 Te ugotovitve ni mogoče ovreči s preudarki iz točk od 34 do 37 sodbe z dne 17. februarja 2005, Linneweber in Akritidis (C-453/02 in C-462/02, EU:C:2005:92), in iz točk od 59 do 61 sodbe z dne 28. junija 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust in The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391), v skladu s katerimi morebitna diskrecijska pravica držav članic ne izključuje nujno neposrednega učinka zadevnih oprostitev.
- 26 Kot je Komisija poudarila v pisnih stališčih, se sodna praksa, ki izhaja iz sodbe z dne 17. februarja 2005, Linneweber in Akritidis (C-453/02 in C-462/02, EU:C:2005:92), namreč nanaša na možnost držav članic, da določijo pogoje uporabe v zvezi z oprostitvijo, in ne na diskrecijsko pravico, ki bi jim omogočala določiti obseg oprostitev, kakršen izhaja zlasti iz izraza „določene kulturne storitve“ iz člena 13(A)(1)(n) Šeste direktive.
- 27 V zvezi s sodbo z dne 28. junija 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust in The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391), je treba poudariti, da se člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive razlikuje od oprostitev iz obravnavane zadeve, ker zahteva zgolj oprostitev „določen[ih]“ kulturnih storitev.
- 28 Ob upoštevanju navedenih preudarkov, je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive, ki določa oprostitev za „določene kulturne storitve“, razlagati tako, da nima neposrednega učinka, tako da bi se oseba javnega prava ali druga kulturna ustanova, ki jo priznava zadevna država članica in ki opravlja kulturne storitve, lahko neposredno sklicevala na to določbo v primeru neprenosa.

Drugo in tretje vprašanje

- 29 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo in tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 30 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 13(A)(1)(n) Šeste direktive Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS), ki določa oprostitev za „določene kulturne storitve“, je treba razlagati tako, da

nima neposrednega učinka, tako da bi se oseba javnega prava ali druga kulturna ustanova, ki jo priznava zadevna država članica in ki opravlja kulturne storitve, lahko neposredno sklicevala na to določbo v primeru neprenosa.

Podpisi